

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Det konservative folkepartis ordfører ved at jeg har et glimrende kendskab til kommunale forhold, og det sidste, ordføreren var inde på, var nærdemokrati og central styring. Jeg betragter så absolut – det har ikke rigtig været inde i debatten – det forslag, vi har fremsat, som en styrkelse af nærdemokratiet ved, at primærkommunerne vil få langt, langt større indflydelse på de ting, der foregår, end i dag. Det er nemlig sådan, at selv de mindste bagateller skal kommunerne, uanset hvilket politisk flertal der sidder der, spørge om og have tilladelse til i amterne, og i modsætning til dem, der taler om central styring i forbindelse med dette forslag, mener jeg, at gennemførte man en nedlæggelse af amterne, ville det være en meget kraftig styrkelse af nærdemokratiet gennem de opgaver og den indflydelse, primærkommunerne ville få.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 34:

Forslag til lov om ophævelse af lov om arbejdsretten.

Af Elisabeth Bruun Olesen (VS) m.fl.
(Fremsat 15/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Det fagretlige system er i det store og hele bygget op af arbejdsmarkedets parter og danner rammerne for de stabile og ordnede forhold, som vi har på det danske arbejdsmarked. Den gældende arbejdsretslov er en væsentlig del af det fagretlige system og er blevet udarbejdet på baggrund af en grundig udvalgsbehandling efter indstilling fra et enigt arbejdsretsudvalg med bl.a. repræsentanter for arbejdsmarkedets to hovedorganisationer.

Jeg mener, det er vigtigt at opretholde den etablerede balance i det fagretlige system. Jeg mener også, at eventuelle ændringer i systemet må overvejes nøje sammen med arbejdsmarkedets parter, så hele det fagretlige system ikke bliver bragt ud af balance.

Det forslag, vi her har til første behandling, går ud på en afskaffelse af arbejdsretten, således at parterne, det være sig klub kontra den enkelte ejer eller hovedorganisationer over for hinanden, får ret til frit at aftale mellem hinanden som parter, hvorledes uoverensstemmelser om forståelse af aftaler skal behandles, og hvilke varsler der skal være for arbejdsstandsning m.v.

Hvis ikke der er flertal for forslaget om afskaffelse af arbejdsretten, vil forslagsstillerne, som de kalder det, demontere arbejdsretten ved bl.a. at ophæve bestemmelsen om mulighed for idømmelse af bod i arbejdsretslovens § 12 og ved at give lønmodtagerne fortolkningsfortrinet.

Både selve lovforslaget om afskaffelse af arbejdsretten og de såkaldte demonteringsforslag er meget indgribende og vil efter min mening give meget ustabile forhold i det fagretlige system, der så ikke vil komme til at indeholde noget centralt, uvildigt klageorgan for sager om overtrædelse af hovedaftaler, kollektive overenskomster om løn og arbejdsforhold m.v.

Det fremgår ikke af lovforslaget eller dets bemærkninger, at arbejdsmarkedets parter har været inddraget i forslagsstillernes forbedring af forslaget, og jeg kan sige, at arbejdsmarkedets parter heller ikke over for mig har fremsat noget ønske om at få ophævet eller ændret loven om arbejdsretten.

Da forslaget således må opfattes mere som et partipolitisk engagement end som et ønske om at bevare eller forbedre det fagretlige system i samarbejde med arbejdsmarkedets

[Arbejdsministeren]

dets parter, må jeg på regeringens vegne afvise lovforslaget.

Ole Vagn Christensen (S):

Det er ikke første gang, partier på venstrefløjen fremsætter forslag om at ophæve arbejdsretten og gribe ind i det arbejdsretlige system, som er opbygget gennem flere generationer, og lad det derfor være sagt straks, at socialdemokratiet ikke kan støtte det foreliggende forslag.

Vi har en dyb og indgroet respekt for de faglige organisationer og for de spilleregler, der findes på arbejdsmarkedet. Ændringer i dette system skal først gennemføres efter en grundig behandling i de faglige organisationer og efter forhandlinger mellem parterne på arbejdsmarkedet, og initiativet skal ikke komme fra politisk hold. Jeg mener derfor, det er udtryk for manglende respekt for fagbevægelsen, når VS fremsætter dette forslag, og vi har tidligere set forslag, som gik efter samme recept. Vi afviser klart disse forsøg på at fjerne fundamentet for hele det organiserede arbejdsmarked, som tjener alles interesser bedst.

Dette betyder naturligvis ikke, at systemet skal fortsætte uændret. Vi har også ved tidligere lejligheder markeret vores utilfredshed med nogle aktuelle tendenser i de domme, der afsiges i arbejdsretten. Domme for organisationsansvar er skærpet kraftigt i den seneste tid, og sammenligner man med f.eks. domme i miljøsager, må de bøder, private virksomheder idømmes for miljøtilsvining, betragtes som latterligt små i forhold til bøder for organisationsansvar. Dette gør os utrygge, fordi det hænger snævert sammen med tendenserne til, at politiske kræfter fra såvel højre som den såkaldte venstrefløj politiserer kraftigt på arbejdsmarkedet, og her er der ingen partier på højrefløjen, der er nogen undtagelse.

Vi har oplevet bevidste og planlagte politiske aktioner mod dansk fagbevægelse, hvor venstrefløj og højrefløj har fundet sammen i et angreb på den organiserede danske fagbevægelse. Disse sager, hvor mindretal i fagbevægelsen opildnes af politiske kræfter til aktioner, anfægter stabiliteten på arbejdsmarkedet. Man bør betænke vel, hvilke politiske kræfter man støtter ved denne fremgangsmåde.

Det egentlige formål med VS' forslag fremgår af de afsluttende bemærkninger til forslaget. Heri skriver man klart, at det ikke må være muligt for det, man kalder fagtoppen, at skjule sig bag en lov, altså et udtryk for mistillid til dansk fagbevægelse.

Det nuværende system med arbejdsretten er udviklet over mange år, hvor organisering på arbejdsmarkedet skred frem, og hvor ønsket om klarere regler opstod. Fjernede man arbejdsretten, ville en anden instans hurtigt træde i stedet, og skulle det i så tilfælde være en civil retsinstans? Det ville efter vores mening ikke være tilrådeligt.

LO har nu opsagt hovedaftalen, og det er et signal. Der skal ske drøftelser om grundreglerne for arbejdsmarkedet, og det sker netop i protest mod nogle af de tendenser, som jeg før nævnte, og som vi forstår LOs uro over. Vi håber derfor, at parterne på arbejdsmarkedet kan forhandle sig frem til en modernisering af spillereglerne og samtidig fastholde fundamentet for det velfungerende danske arbejdsmarked, som mange andre lande misunder os. Vi vil derfor ikke medvirke til ændringer uden om de ansvarlige organisationer, vi vil ikke deltage i venstrefløjens korstog mod den organiserede danske fagbevægelse, lige så lidt som vi vil medvirke til at støtte højrekræfternes hasardspil med arbejdsmarkedet.

Socialdemokratiet afviser derfor forslaget.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det var jo stærke ord fra hr. Ole Vagn Christensen og socialdemokratiet, som nærer en dyb og indgroet respekt for den etablerede fagbevægelse, om os, der totalt mangler denne respekt.

Nu er sagen om arbejdsretten jo rejst af mange fagforeninger, af mange progressive fagforeninger, som kræver den afskaffet, subsidiært dommerne trukket ud, så vi har faktisk snakket med nogle fra fagbevægelsen, men ikke med LO-toppen.

Det, jeg nu vil spørge hr. Ole Vagn Christensen om, er: det udsagn, han kom med, om, at det var fagbevægelsen og DA selv, der skulle komme med udpillet, betyder det, at man ligesom i 1973 vil rette sig efter LO og DA, hvis de kommer frem med et kompromisforslag, som er dårligere end det, der

[Elisabeth Bruun Olesen]

kan vedtages i folketinget, hvis vi får et andet flertal? I 1973 undlod man at bruge det parlamentariske flertal, der var her. Arbejdsretten er lovgivningsstof, og jeg synes, det ville være absurd, hvis et arbejderflertal ikke brugte den parlamentariske magt, man måtte have, til at forbedre eller afskaffe arbejdsretten.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Hvis nu jeg kom med et svar, der gik i den retning, som fru Elisabeth Bruun Olesen gerne ville have, så blandede jeg mig i de forhandlinger og de drøftelser, man er i gang med, og derfor må jeg sige til fru Elisabeth Bruun Olesen, at vi har den fornødne respekt for organisationerne og deres muligheder for at forhandle sig frem.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg vil så tillade mig at konkludere, at den fornødne respekt betyder, at respekten for organisationerne er så stor, at man ikke vil bruge et arbejderflertal til at afskaffe eller gøre arbejdsretten bedre for lønarbejderne.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Nu kan det jo altid diskuteres, hvordan man forbedrer forholdene for lønarbejderne, og jeg tror ikke, at fru Elisabeth Bruun Olesen har patent på det. Jeg tror også, at der i spørgsmålet ligesom lå en antydning af, at det var den holdning, fru Elisabeth Bruun Olesen stod for, der var den rigtige og den, lønmodtagerne skulle have, og det er ikke min opfattelse.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

I 1973 – lovforslaget kom faktisk omkring 1970-71 – mente LO selv, at boden i arbejdsretten skulle afskaffes, men da DA ikke mente det, indgik man et kompromis, og så behøver man ikke at stå og snakke om respekt og mangel på ditten, dutten og datten. Det er et helt klart og enkelt spørgsmål om, hvad man sætter højest: forhandlingerne mellem to organer som LO og DA eller den parlamentari-

ské magt, et arbejderflertal måtte have. Men jeg har forstået, hvad socialdemokratiet mener.

Bo Kristensen (KF):

Jeg fristes næsten til at sige, at jeg kan forstå, at det ikke er på arbejdsmarkedsområdet, man skal finde det røde flertal i et kommende fremtidigt samarbejde.

Det foreliggende forslag kan det konservative folkeparti på ingen måde støtte, idet vi lægger vægt på, at det er parterne på arbejdsmarkedet, som bliver enige om, efter hvilke systemer man ønsker at gennemføre konklusioner og forlig inden for hele arbejdsmarkedsområdet.

Vi har også med interesse fulgt den debat, som fru Elisabeth Bruun Olesen lægger op til. Vi har gang på gang hørt, når vi taler om miljøsager og skorstene, eller hvad nu det kan være i vores samfund, at vi skal høre de forskellige organisationer, og her fra talerstolen bliver ministre gang på gang banket i hovedet af venstresocialisterne: hvorfor har man ikke spurgt græsrodderne, hvorfor har man ikke spurgt organisationerne, hvorfor har man ikke spurgt foreningerne på de og de felter? Men når vi snakker om arbejdsmarkedsområdet, så er venstresocialisterne det eneste parti her i folketinget, som mener, at det kan de selv klare, det skal de ikke spørge nogen om.

Vi kan ikke gå ind for dette forslag.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det, der kalder mig herop, var hr. Bo Kristensens bemærkning om, at det ikke er i et kommende arbejderflertal, man skal finde forbrødringen vedrørende arbejdsmarkedspolitikken. Jeg må sige, at det er en udlægning, hr. Bo Kristensen har ret til at komme med, det kan jeg ikke forhindre ham i, men jeg tror, at fru Elisabeth Bruun Olesen forstod, at vores holdning var, at vi ikke vil give nogen som helst andre tilkendegivelser, end at vi har respekt for organisationernes forhandlinger. Hr. Bo Kristensen kan ikke lægge noget som helst af det, han sagde, i det.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

[Elisabeth Bruun Olesen]

Nu talte hr. Bo Kristensen om VSere, der stod og hylede op her fra folketingets talerstol i alle mulige andre sager, hvor man skulle høre græsrodderne og organisationerne, og så vil jeg da fortælle hr. Bo Kristensen, at vi faktisk har snakket med fagligt aktive i fagbevægelsen, meget endda, om det her.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg vil da godt tro, at fru Elisabeth Bruun Olesen har snakket meget om det, men det bliver altså ved snakken, for der er ikke skaffet flertal i fagbevægelsen for at få en anden linje på disse felter. Det skal man altså ikke respektere, men det skal vi i miløsager. Der er det enkeltpersoner, der er det afgørende for venstresocialisterne, og ikke den baggrund, som normalt er demokratiets i vores samfund.

Bjørn Elmquist (V):

Som arbejdsministeren sagde i sit indlæg om dette forslag, lægger vi i mit parti, venstre, vægt på at opretholde den etablerede balance i det fagretlige system. Vi mener, at eventuelle ændringer i systemet må overvejes meget nøje med arbejdsmarkedets parter, og vi synes, at den stabilitet og den tradition, der er på det fagretlige felt, må vi prøve at værne om. Venstre kan derfor ikke medvirke til dette forslag.

Ole Henriksen (SF):

Vi synes fra SFs side, at det er både et dristigt og et optimistisk forslag, VS her fremsætter. Specielt gør vi det vel på baggrund af den skæbne, som vores eget forslag led i sidste samling, hvor vi bare prøvede at få nærmest et enkelt lille komma flyttet i arbejdsretsloven, nemlig noget, der lempede lidt vedrørende organisationsansvaret. Vi mente, at det havde udviklet sig helt urimeligt i de sidste år, og derfor fremsatte vi vort forslag, som blev forkastet ved tredje behandling, hvor kun socialistisk folkeparti og VS stemte for det, resten stemte imod.

Det er på den baggrund, man kan sige, at der er lange udsigter, her i folketinget i hvert fald, til at få afskaffet arbejdsretten, og jeg tror nok, at VS må ruste sig med en vis tålmodighed, før det kan stable et flertal på benene for dette forslag, ikke bare et flertal

her i tinget, men også et flertal ude i fagbevægelsen, i de faglige organisationer. Der kræves altså en hel del basisaktiviteter, som VS jo også er eksperter i, og jeg synes også, det er nødvendigt, at vi tager fat ude omkring i fagbevægelsen på at lægge pres på LO.

Det er jo heller ikke sådan, at LO lægger pres på folketinget for at få ændret i denne arbejdsretslov, så der er et stort arbejde at gøre både udenfor og indenfor, hvis der skal ændres bare et komma i loven.

Det er muligt, at et kommende arbejderflertal i folketinget kan løse op for nogle af de værste urimeligheder i arbejdsretsloven, men med den holdning, som socialdemokratiet har, må man nok forudse, at det bliver en meget vanskelig opgave at få flyttet de nødvendige kommaer i loven. Og så kan man måske tilføje, at kommer der et arbejderflertal, må det også ske efter forudgående forhandlinger mellem de partier, der skal deltage i sådan et flertal – hvis det kan lade sig gøre – og da vil det fra SFs side være en klar forudsætning, at der bliver rykket kommaer, ja, ikke bare det, men måske også foretaget helt væsentlige ændringer. Det synes jeg også jeg vil adressere til hr. Ole Vagn Christensen. Med de holdninger, som socialdemokratiet har her, hvor man nok præsterer en vis form for gammeldags tænkning med hensyn til, hvordan udviklingen foregår ude omkring på arbejdsmarkedet, specielt vedrørende det arbejdsretlige system, er det nødvendigt også her at komme med nogle afgørende reformer.

Men som et langsigtet mål kan SF støtte forslaget, og når vi kan det, er det også, fordi der er knyttet de 5 sider bemærkninger til, som er de mest interessante. De går bl.a. på at demontere arbejdsretten og komme med en række tiltag, som kan gøre loven mere venlig over for ikke mindst lønmodtagerne, og her tænker vi først og fremmest på bodssystemet, som det er nævnt i bemærkningerne. Det gælder også hele retsgrundlaget, som vi synes har været aldeles udflydende og er trukket helt skævt i lønmodtagernes disfavør, og vi kommer til at konstatere, at arbejdsretten mere og mere er blevet magthavernes jura, at det først og fremmest er dem, der har den store glæde af, at denne arbejdsret fungerer, som den skal.

[Ole Henriksen]

Vi vil derfor se positivt i hvert fald på bemærkningerne og alle de henvisninger, der er heri, når vi kommer i udvalg, og prøve, om vi kan komme lidt videre i den rigtige retning.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

For at der ikke skal være nogen tvivl, vil jeg gerne sige til hr. Ole Henriksen, at vi er helt enige med ham i, at det, der er meget væsentligt, er, at synspunkterne kommer fra fagbevægelsen og fra organisationerne, og at man netop dér finder det fornødne flertal for de ændringer, der skal foretages. Jeg kan næppe tænke mig, at hr. Ole Henriksen er meget uenig i denne holdning.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Hr. Ole Vagn Christensen nævner fagbevægelsen og organisationerne. Jeg vil gerne høre, om den forudsætning, der lå til grund for det, der skete i 1973, at der var enighed mellem LO og Dansk Arbejdsgiverforening, skal være til stede, før socialdemokratiet vil være med til at ændre på arbejdsretsloven.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det er en gentagelse af et tidligere stillet spørgsmål af fru Elisabeth Bruun Olesen, og et svar vil være at gribe ind i de drøftelser, der skal foregå. Lad os nu se resultatet; det kan jo være, at det er et enigt resultat.

Estrup (RV):

Jeg er lidt i tvivl om, hvordan jeg skal opfatte det foreliggende forslag, også efter den debat, der er gået forud. Er det tænkt som et seriøst lovgivningsinitiativ fra VS' side, eller er det først og fremmest et drilleri rettet mod LO? Det, som bringer mig i tvivl, er ikke mindst de afsluttende bemærkninger, hvor forslagsstillerne fremhæver som en pointe, at det, man kalder fagtoppen inden for LO, ikke skal skjule deres virkelige motiver bag en lovgivning, altså at LO under alle omstændigheder vil sælge ud af lønmodtagernes interesser i et samarbejde med Arbejdsgiverforeningen.

Hvis det er det, der er forslaget egentlige budskab, skal jeg med stor fornøjelse holde mig udenfor; det slagsmål, der her er tale om, er jo i realiteten – det har vi allerede set – et slagsmål mellem socialdemokratiet og VS, og det vil jeg med stor glæde overlade til de pågældende selv.

Vedrørende den mere seriøse del af forslaget vil jeg derfor indskrænke mig til nogle få kommentarer.

Det radikale venstre har naturligvis intet som helst ønske om at afskaffe arbejdsretten. Det er vores opfattelse, at aftaler indgået mellem arbejdsmarkedets parter skal holdes ligesom alle andre aftaler. Parterne i en sådan aftale har påtaget sig et ansvar, og i det omfang de ikke måtte kunne leve op til deres ansvar, må der naturligvis være et sted, hvor man kan afgøre uenigheder. Arbejdsretten forekommer i det store og hele at have løst sin opgave som opmand på en tilfredsstillende måde, og i hvert fald er arbejdsretten langt at foretrække fremfor en situation, hvor uenighed om arbejdsmarkedsaftaler bringes for ordinære domstole. Selv VS er vist enig i det.

Jeg er i øvrigt ikke på nogen som helst måde imponeret af de tal og angivelser, som forslaget præsenterer. Man kan aldeles ikke bruge bodsstørrelserne som dokumentation for ensidighed i arbejdsrettens afgørelser. Netop i situationer, hvor der idømmes organisationsansvar, og hvor den enkelte virksomhed står over for en hel organisations medlemmer, er det vel aldeles oplagt, at boden vil blive stor dér, hvor de mange er.

Hvis vi skal afgøre, om arbejdsretten deler sol og vind lige, er det i hvert fald fuldt så vigtigt at få tal for, hvor stor en andel af deres sager organisationerne hver især vinder, men formentlig er der overhovedet ikke nogen objektiv måde at afgøre spørgsmål om uvildighed på. Det afgørende er, at der findes en institution med den fornødne ekspertise til relativt hurtigt at afgøre arbejdsmarkedskonflikter. Det er ikke mindst i lønmodtagernes interesse.

Afslutningsvis vil jeg blot sige, at vi, som det er fremgået, ikke kan støtte forslaget, men i det omfang VS ønsker at underkaste det en seriøs udvalgsbehandling i arbejdsmarkedsudvalget, er der dele af bemærkningerne, vi godt vil se nærmere på; det gælder ikke mindst det, der står i bemærkningerne

[Estrup]

side 6, og som vedrører situationer, hvor arbejdsstandsninger skyldes, at man ikke på arbejdspladsen har overholdt lovgivning og forskrifter, først og fremmest vedrørende arbejdsmiljøet.

Kofod-Svendsen (KrF):

Jeg må sige, at efter at jeg har læst forslaget, står det mig ikke helt klart, hvad der er VS' egentlige intention med dette forslag, men jeg kan da i hvert tilfælde sige til VS, at kristeligt folkeparti ikke kan medvirke til gennemførelsen af det foreliggende forslag.

Jeg er helt enig i det, arbejdsministeren understregede, at den lovgivning, vi har på arbejdsrettens område, bygger på et udvalgs-samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter, og vi ønsker ikke at medvirke til, at der bliver trukket noget ned over hovedet på arbejdsmarkedets parter, hvad jeg mener der reelt her er tale om. Arbejdsretten mener vi er en nødvendig del af hele arbejdsmarkedsområdet. Opstår der fortolkningsuensighed, er der ét sted, hvor den uensighed må løses; det mener vi er sket på udmærket måde i arbejdsretten, og det ønsker vi fortsat skal ske.

Dohrmann (FP):

Det er jo ikke første gang, vi diskuterer arbejdsretten her i folketinget, og derfor skal jeg blot meddele, at vores holdning til arbejdsretten er den, den har været hele tiden, at vi er enige med VS om, at den burde nedlægges. Jeg giver denne tilslutning uden på nogen måde at ville lægge navn til eller stå fadder til de bemærkninger, der ledsager forslaget. Vi mener, at en civil ret udmærket kunne klare disse ting. Det ville være langt, langt mere retfærdigt.

Jeg kan ikke lade være med at sige til hr. Ole Henriksen fra SF, som stod heroppe – vi er trods alt kun i slutningen af november – og fik julelys i øjnene, da han talte om dette arbejderflertal, man kunne også kalde det et rødt flertal, at det egentlig er pudsigt nok. Jeg ønsker ikke, at det røde flertal skal komme til at dominere herinde igen, men i en så lille sag som denne hører man, hvorledes SF og socialdemokraterne farer i totterne på hinanden. Ikke engang det kan de enes om. Det kunne være vældig interessant, hvis situationen skulle opstå, at se, hvordan det egentlig ville gå i så tilfælde.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Jeg vil starte med at takke SF, som ad en lidt kringlet vej kom frem til at konkludere, at man kunne støtte forslaget, selv om man samtidig manede til besindighed og i alle tilfælde manede til tålmodighed. Den skal vi nok have.

Ellers var der ikke så meget at takke de andre ordførere for. Jeg bemærkede, at socialdemokratiet og de borgerlige partier var fuldt ud enige om én ting: arbejdsretten og dens indhold skal bestemmes af DA og LO; det gælder også de kompromiser, DA og LO måtte indgå. Det har vi allerede været inde på. Jeg er dybt uenig i, at et parlamentarisk flertal af arbejderpartierne ikke skulle lovgive imod DAs vilje. Faktisk mener jeg, at det er et arbejderflertals pligt at gøre det, sådan at det på den måde kan blive lønarbejderne til gavn.

Jeg vil godt igen mane i jorden, at vi ikke skulle have snakket med nogen om dette. Det har vi. Vi har snakket med dem, der er aktive. Vi har snakket med flere organisationer, ikke på topplan, men folk i de forskellige fagforeninger, som i øjeblikket bliver slæbt i arbejdsretten, fordi de ikke ville være en form for moderne galejslaver, efter at man havde lovgivet om overenskomsterne i foråret. Det er dem, der nu slæbes i arbejdsretten og bliver idømt en bod.

Jeg bemærkede også, at socialdemokratiet og de konservative og venstre brugte stort set de samme udtryk, indholdsmæssigt, om nødvendigheden af at opretholde det etablerede system og stabiliteten. Det synes jeg ikke lover godt for fremtiden.

Jeg er glad for, at SF mener, det er et dristigt forslag. Vi synes ikke, det er så dristigt, men vi er 100 pct. enige med SF i, at dette forslag ikke bliver til noget, medmindre der er omfattende aktiviteter på arbejdspladserne imod arbejdsretten. De aktiviteter deltager vi da også i, alle de steder, de sker. Alle de aktioner imod arbejdsretten, der forekommer, støtter vi.

Til hr. Estrup vil jeg sige, at det ikke er ment som et drilleforslag. Det overordnede er, at vi vil have arbejdsretten væk. Det har vi faktisk erkendt at der ikke er flertal for her i folketinget, så realistiske er vi. Derfor har vi sagt, at når vi nu ikke kan få det hele væk i et snuptag, så vil vi godt være med til

[Elisabeth Bruun Olesen]

at demontere det og få de værste uhyrligheder væk.

Jeg er glad for, at hr. Estrup sagde, at han havde en vis sympati for det, der står i bemærkningerne, afsnit 1, b), sådan at man måske ved et seriøst udvalgsarbejde kunne nå frem til, at de mennesker, der nedlægger arbejdet, fordi arbejdsgiverne ikke overholder arbejdsmiljøloven, ikke bliver idømt bod. Hvis vi bare kunne få det ud af denne diskussion i dag, så er vi da nået et lille skridt videre. Jeg vil være meget glad, hvis vi kan komme frem til det, og seriøsiteten er der altså ikke noget i vejen med.

Hr. Estrup snakker også om, at aftaler skal holdes. Når man har påtaget sig et ansvar, skal man også være villig til at leve op til det. Hele arbejdsretten bygger på en illusion om, at parterne indgår frivillige overenskomster, hvor de er ligeværdige, og loven fremstår, som om det er et stykke højere retfærdighed. Det mener jeg ikke det er. Jeg mener, at der bag den illusion ligger en form for spejderdrengøpfattelse af forholdet mellem køberne og sælgerne af arbejdskraft. Der er ikke nogen lighed.

Som vi har skrevet i bemærkningerne, er det så grelt i dag, at hvis man nægter at arbejde, fordi arbejdsmiljøloven ikke bliver opfyldt, får man en bod. Hvis arbejdsgiveren laver arbejdsindholdet om og man siger, at det vil man ikke finde sig i, så får man også en bod, hvis man nedlægger arbejdet og ikke venter på, at det har været trukket igennem det fagretlige system, og det kan tage år.

Endelig må jeg sige, at illusionen om, at det skulle være frivilligt indgåede aftaler, skæmmes af, at aftalerne aldeles ikke bliver indgået frivilligt mere, eftersom det er reglen snarere end undtagelsen, at regeringer af en hvilken som helst farve bryder ind i en overenskomstfornyelse og lovgiver. Det så vi sidste gang i marts måned 1985, hvor regeringen ved lov tvangsindførte fredspligten – det vil sige, at vi faktisk har arbejdspligt i øjeblikket i Danmark – og hvor justitsministeren konstaterede, at det er ulovligt at strejke. Man må sige, at det skridt faktisk gav den såkaldte frie forhandlings- og aktionsret dødsstødet.

Det vil sige, at den ene side af det, som skulle være retfærdigt, nemlig kontraktfriheden, forhandlings- og aktionsretten, er sat 100 pct. ud af kraft, mens den anden side er

forlænget ved lov, hvilket resulterer i, at tonsvis af arbejdere i øjeblikket slæbes i arbejdsretten.

Den situation har faktisk – og nu kommer vi tilbage til, om VS bare er sådan nogle, der står inde i parlamentet og laver noget, der ikke kommer det, der sker udenfor, ved, det gør vi ikke – fået masser af fagforeninger og fagligt aktive folk til at reagere. Det er ikke SiD-toppen, vi har haft kontakt med, for at ingen skal gå op og sige noget om det, men vi synes faktisk, de er ret fornuftige. De siger, at de ønsker retsgrundlaget ændret, for sådan som systemet er i dag, reduceres arbejdsretten til et trækdyr, der er spændt for regeringens og arbejdsgivernes fælles vogn. Det er vi 100 pct. enige med dem i. Vi er også enige i, at arbejdsretten er et konjunkturbarometer, som professor Ole Krarup har sagt. Vi har nemlig set en stramning.

Hr. Estrup siger, at arbejdsretten har løst sin opgave tilfredsstillende. Det forstår jeg overhovedet ikke at man kan sige. Hvordan kan man sige, at det er tilfredsstillende, at arbejdsretten har idømt SiD en bod på 20 mill. kr., fordi forbundsformanden faktisk siger, at det, han står for, nemlig en organisering af enhedsfagbevægelsen, er rigtigt? Det er det, forbundsformanden har sagt offentligt. Det har kostet ham 20 mill. kr.

Hvis man skulle tage et eksempel fra en helt anden ende af verden, så er det det samme som at sige, at en mand, der fabrikker sæbe, ikke må reklamere for sæben, og det kan man da vel ikke være enig i. Man står i den groteske situation, at Dansk Kommunal Arbejderforbunds forbundsformand bagefter kunne give udtryk for, at han havde været heldig. Han var nemlig ikke kommet til at sige noget som helst offentligt. Derfor kunne han ikke få en bod af den størrelse, SiD fik.

Her er vi ved kernepunktet i organisationsansvaret. De truer om bod, som hænger over organisationerne, får mange organisationer til at vende sig imod arbejderne, får dem til at spille politibetjente over for deres egne medlemmer. Ja, de truer dem endog med eksklusion ved mere festlige lejligheder.

Derfor kan det ikke undre, at Dansk Arbejdsgiverforening bestræber sig på at skærpe organisationsansvaret. I Nilfiskdommen, som jeg godt vil trække frem, så man det groteske, at arbejdsretten fandt Metal, afd. 13, ansvarlig for at have været for passiv og

[Elisabeth Bruun Olesen]

idømte den en bod. Én af begrundelserne var, at den ikke havde fulgt Metalarbejderforbundets diktat og havde sagt, at de arbejdere skulle ekskluderes. Er det en tilfredsstillende måde at løse sin opgave på? Det kan jeg overhovedet ikke se.

Jeg vil godt spørge hr. Estrup, om han synes, en anden sag er specielt tilfredsstillende eller retfærdig. En mand siger i radioen i Esbjerg, at der bliver arbejdsstandsninger de og de steder. Det siger han som sig selv, og han betoner det, jeg ved ikke hvor mange gange. Men det, at han er medlem af en bestyrelse i SiD, betyder, at SiD bliver dømt for organisationsansvar. Det vil sige, at mandens personlige ytringsfrihed er forsvundet.

Til sidst vil jeg godt spørge, om det er specielt tilfredsstillende for f.eks. HK, som jeg selv kommer fra, at da man i Ålborg demonstrerede imod regeringens indgreb i de supplerende dagpenge, hvor Fællesorganisationen arrangerede en stor demonstration, blev alle de organisationer, der var medlem af Fællesorganisationen, idømt en bod pr. medlem. Da HK har mange medlemmer, blev HK altså idømt en stor bod. Pointen er, at HKs medlemmer ikke var til stede ved demonstrationen.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Det, der kalder mig herop, er to ting.

Det er dels hr. Dohrmann fra fremskridtspartiet, der fuldt og helt understregede det, jeg havde sagt, nemlig at det er et angreb fra venstre- og højrefløjen på den etablerede fagbevægelse. Hr. Dohrmann har overhovedet ikke forstået en pind af det hele, når han siger, at dette er et lille forslag. Efter vores mening er det et meget stort forslag og nogle meget væsentlige principper, der ligger deri.

Dels vil jeg gerne sige, for at det ikke skal misforstås i Dansk Arbejdsgiverforening: den udlægning, fru Elisabeth Bruun Olesen kom med, at vi følger DAs vilje, mener jeg overhovedet ikke jeg har givet udtryk for.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Problemet er, at man ikke kan få et svar fra hr. Ole Vagn Christensen på, om socialdemokratiet vil gøre i x år, som man gjorde i

1973, hvor man altså ikke brugte det flertal, der var, til at få boden væk. Derom kan vi kun få hr. Ole Vagn Christensen til at sige: måske, måske ikke. Nu må vi afvente forhandlingsresultatet. Så kan vi foretage en samlet bedømmelse, og så kan vi se.

Det er ikke noget at give folk. Det er ikke et klart signal til de aktive mennesker, som i dag gerne vil have arbejdsretten om ikke væk, så i det mindste forbedret til fordel for dem.

Hr. Ole Vagn Christensen snakker så meget om den etablerede fagbevægelse. Jeg vil godt spørge hr. Ole Vagn Christensen, hvornår den etablerede fagbevægelse af sig selv har prøvet på at lave nogle forbedringer af arbejdsretten. Jeg vil godt minde hr. Ole Vagn Christensen om, at ændringen i 1973 kun skete, fordi der havde været en strejkebølge. LO forsøgte at aflede, men strejkebølgen havde været så voldsom, at man måtte se at få gjort noget. Hvornår har man gjort noget af sig selv?

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Ja men hr. Ole Vagn Christensen har da ret i, at det ikke er en lille sag. Det vil virkelig medføre store ændringer, såfremt forslaget blev vedtaget – dér kom jeg muligvis med en fortalelse.

Den socialdemokratiske ordfører står her, så vidt jeg opfatter det, og udtrykker, uden at sige det dirkete, en vis sympati for forslaget, men forsvarer alligevel det eksisterende system. Jeg må spørge direkte: mener hr. Ole Vagn Christensen, at hovedparten af de domme, der afsiges i arbejdsretten i dag, må siges at være retfærdige?

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Der er to ting, jeg gerne vil knytte en bemærkning til.

Den ene er spørgsmålet fra fru Elisabeth Bruun Olesen om den etablerede fagbevægelse. Jeg må sige, at uanset hvor man taler om fagbevægelsens indsats, om det er på bundplanet – den benævnelse brugte fru Elisabeth Bruun Olesen tidligere – eller om det er på topplanet, så er det afgørende den fælles holdning, de organisationer gennem deres

[Ole Vagn Christensen]

hovedorganisationer repræsenterer og når frem til ved de drøftelser, de har. Set ud fra den forudsætning er det meste af den udvikling, der er foregået herhjemme inden for arbejdsmarkedspolitikken, sket på initiativ af den etablerede fagbevægelse. Lad det være nok med det.

Den anden ting er til hr. Dohrmann, der mener, at han virkelig har fundet noget intelligent at spørge om, nemlig om arbejdsrettens domme er retfærdige. Jeg mener, at der har været meget politisk indblanding, som har gjort det svært for en lang, lang række af vores organisationsfolk at klare det. Hvis man skal bedømme dommene ud fra nogle af de konsekvenser, de har haft, har de ikke været retfærdige, og hvis man sætter det i forhold til bodsstørrelserne på andre områder, som jeg sagde i min ordførertale, har de heller ikke været retfærdige. Det er noget af det, har jeg forstået, der indgår i de drøftelser, man har i øjeblikket, om, hvordan et kommende system, en kommende hovedaftale, skal se ud.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ophævelse af lov om mægling i arbejdsstridigheder.

Af Elisabeth Bruun Olesen (VS) m.fl.
(Fremsat 15/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Grethe Fønger Møller):

Det foreliggende lovforslag indebærer en total afskaffelse af forligsinstitutionen eller, hvis ikke der kan opnås flertal for dette primære mål, meget væsentlige ændringer af forligsmandsloven eller lov om mægling i arbejdsstridigheder, som den rettelig hedder.

Jeg skal undlade såvel at opremse de gange, folketinget tidligere har behandlet lignende forslag, som at nævne, hvilken tilslutning forslagene fik ved disse lejligheder. Disse kendsgerninger er formentlig allerede tingets medlemmer bekendt.

Det forhold, at vi flere gange tidligere har behandlet lignende forslag, gør, at regeringens holdning til det foreliggende forslag vil være kendt af medlemmerne på forhånd. Jeg skal derfor indskrænke mig til at knytte et par generelle kommentarer til forslaget.

For det første er forligsmandsloven såvel som arbejdsretsloven en integreret del af det danske arbejdsretlige system, som i alt væsentligt bygger på aftaler mellem arbejdsmarkedets hovedorganisationer. En afskaffelse af forligsinstitutionen vil derfor ikke kunne undgå at få betydning for det øvrige arbejdsretlige regelsæt, men jeg tror ikke, der er ret mange, der umiddelbart ville kunne overskue omfanget og arten af disse konsekvenser.

For det andet er det på baggrund af det netop anførte en god tradition her i landet, at væsentlige ændringer i denne lovgivning sker efter initiativ fra arbejdsmarkedets parter. Mig bekendt har ingen af hovedorganisationerne på arbejdsmarkedet ytret ønske om en ændring af forligsmandsloven, og jeg kan i hvert fald sige, at jeg ikke har modtaget nogen henvendelse om dette.

Jeg må derfor på regeringens vegne afvise det fremsatte lovforslag.

Ole Vagn Christensen (S):

Også dette forslag bærer præg af venstrefløjens manglende respekt for overenskomstsystemet, og jeg overrasker formentlig ingen ved straks at meddele, at socialdemokratiet heller ikke vil medvirke til at gennemføre dette forslag.

Det, man her tager fat på, er forligsmandsloven. Vi har den principielle holdning, at skal der ske ændringer i denne, skal initiativet naturligvis komme herfra, modsat forslaget om at ophæve arbejdsretten, som er et direkte indgreb i hovedaftalen. Men også